

Zadanie 10.2. Opracowanie technologii przetwórstwa produktów ogrodnich dla gospodarstw na terenach górskich i podgórskich.

Uzasadnienie realizacji zadania:

Specyfika terenów górskich i podgórskich (ukształtowanie powierzchni, klasa ziemi, wielkość gospodarstw, hodowla zwierząt, itp.) powoduje, że na tych terenach znajduje się stosunkowo dużo gospodarstw o niskiej wielkości ekonomicznej. Dodając do tego rozwój na tych terenach działalności turystycznej, przy jednoczesnej chęci zachowania gór i terenów podgórskich w niezmienionej postaci dla środowiska naturalnego i krajobrazu odnajdujemy szereg problemów, z którymi muszą na co dzień borykać się mieszkańcy tych terenów.

Pomimo podejmowania szeregu programów (krajowych i unijnych) wspierających rolników na Obszarach o Niekorzystnych Warunkach Gospodarowania (ONW), nadal wiele problemów pozostaje nierozwiązanych. Jednym z nich jest niewątpliwie podniesienie opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej na terenach górskich i podgórskich, tak by zminimalizować ryzyko wykluczenia społecznego oraz potencjalnego ubóstwa na tych terenach.

Rozwój agroturystyki oraz zwiększające się możliwości sprzedaży bezpośredniej (w tym przetworów z własnej produkcji) otwierają nowe perspektywy przed mieszkańcami omawianych terenów. Cechą charakterystyczną rolnictwa (w tym ogrodnictwa) na terenach górskich i podgórskich jest duże rozdrobienie i stosunkowo niewielki potencjał produkcyjny. Niewątpliwie, dla części producentów otwiera się ostatnio szansa na wytwarzanie produktów o szerszym zasięgu, posiadających status produktu regionalnego. Głównym problemem, z jakim muszą borykać się potencjalni przetwórcy, to optymalizacja procesów technologicznych oraz dobór odpowiednich linii przetwórczych. Poza tym produkt musi charakteryzować się określonymi cechami jakościowymi, w tym gwarantującymi bezpieczeństwo spożycia. Dla zapewnienia aspektów związanych z ochroną środowiska, ważnym elementem jest również wskazanie możliwości wykorzystania odpadów przetwórstwa owocowo-warzywnego. W związku z tym, że brak jest kompleksowych opracowań obejmujących zarówno specyfikę surowca (produkty ogrodnicze) jak i uwarunkowania środowiskowe terenów górskich i podgórskich, celem jest podjęcie badań z tego zakresu. Jednym z uprawianych gatunków owoców na terenach górskich i podgórskich jest winorośl, której owoce są konsumowane przede wszystkim w stanie świeżym lub przeznaczone na produkcję wina.

Celem proponowanych badań jest zaproponowanie procesów przetwórczych zmierzających do produkcji przetworów niewiniarskich, z jednoczesnym zagospodarowaniem pestek owoców. Pestki z winogron, które stanowią odpad przy produkcji przetworów są bardzo cennym źródłem kwasów tłuszczowych, w tym niezbędnych nienasyconych kwasów tłuszczowych (NNKT) oraz witamin rozpuszczalnych w tłuszczach. W związku z powyższym w badaniach planuje się wykorzystanie pestek winogrona do produkcji oleju spożywczego. Zarówno owoce winogron, jak i opracowany produkt winogronowy i wytłoczony olej z pestek winogrona zostanie scharakteryzowany pod kątem składu chemicznego. Ważnym elementem proponowanych badań jest zarówno wykorzystanie istniejącej bazy surowcowej, jak i zaproponowanie nowych gatunków do nasadzeń, tak by można wzbogacić ofertę przetworzonych produktów.

Cel zadania w 2021 r.: Rozpoznanie i scharakteryzowanie aktualnych zasobów produkcyjnych na wybranych terenach górskich i podgórskich w celu określenia możliwości przetwórczych. Przeprowadzenie prac badawczych ukierunkowanych na opracowanie receptur przetworów z owoców i pestek winogrona. Określenie jakości fizykochemicznej najbardziej obiecujących receptur oraz poddanie ich ocenie sensorycznej przez panel ekspertów.

Opis zadania – zakres rzeczowy planowany na 2021 r.:

- 1) charakterystyka surowca odmian winogron dostępnych w wybranych (istniejących) gospodarstwach w terenach górskich i podgórskich;
- 2) opracowanie receptur dla wykorzystania owoców winogrona do produkcji przetworów niewiniarskich;
- 3) wykorzystanie pestek winogrona do produkcji oleju spożywczego;
- 4) organizacja zajęć warsztatowych w obiekcie demonstracyjnym (*Centrum Przetwórstwa Produktów Ogródniczych – CPPO w Skierniewicach*).

Planowane na 2021 r. mierniki dla zadania 10.2.:

1. liczba wykonanych ekspertyz/opracowań dotyczących oceny jakości surowca: plan – 1 raport
Ponadto w ramach zadania planuje się przygotować/przeprowadzić:

- receptury: 1
- publikacje popularno-naukowe: 1
- zajęcia warsztatowe w obiekcie demonstracyjnym (CPPO w Skierniewicach): 3

Wykorzystanie wyników w praktyce:

Uzyskane w ramach realizacji zadania wyniki pozwolą na opracowanie i wdrożenie do praktyki receptur na przetwory z produktów ogrodniczych, odpowiednich dla oczekiwań gospodarstw z rejonów górskich i podgórskich.

Wyniki realizowanych prac będą upowszechniane podczas cyklu szkoleń organizowanych przez Instytut Ogrodnictwa – PIB ukierunkowanych do właściwych grup docelowych. W 2021 roku przewiduje się zorganizowanie 3 pokazów (demonstracji technologicznych) w Skierniewicach (w ramach działalności Centrum Przetwórstwa Produktów Ogrodniczych).